

BLOW AT ...

Reisverslag KNNV
Golf van Biskaje
September 2006

Walvissenreis Golf van Biskaje

Inleiding:

Voor de tweede maal heeft de reiscommissie van de KNNV een walvissen en dolfijnen trip georganiseerd naar de Golf van Biskaje. Door intensief onderzoek van met name Engelse zoologen is de Golf van Biskaje de laatste jaren erg bekend geworden als uitstekende locatie om walvissen en dolfijnen te spotten. Zo rond de dertig soorten zijn er in de loop van de jaren geobserveerd. De Golf van Biskaje is met name zo rijk aan soorten door de aanwezigheid van een groot opwellingsgebied. Op de overgang van een ondiepe zeebodem (ongeveer 100 m. diepe continentale plat) naar meer dan vier kilometer diepte komen grote hoeveelheden zeer voedselrijk water uit de diepzee naar de oppervlakte.

De tocht wordt met een reguliere veerboot "de Pride of Bilbao" vanaf zuid Engeland naar noord Spanje gemaakt en kruist op de heen en terugroute de overgang van diep naar ondiep water.

Donderdag 7 september.

Rekening houdend met vertraging van de trein waren wij vroeg van start gegaan en op de afgesproken tijd werd de groep Biskajegangers op perron 4 gevonden. Na de korte kennismaking met Bert Dijkstra en de medereizigers kwam de mededeling dat niet de Thalys ons naar Brussel zou vervoeren, maar de gewone intercitiy. Prijstechnische redenen. Tegen de instaptijd ontstond beroering, doordat twee medereizigsters, Gea en Lidy, niet op waren komen dagen. In Brussel voegden de twee verloren schapen zich bij Berts kudde en gingen we per Eurostar op weg naar Waterloo Station. Daar de groep tijdens deze treinreizen niet in een zelfde coupé zat, waardoor niemand gelegenheid gehad had gezichten bij de namen te zoeken, was het gezamenlijke kopje koffie op het Londonse station een welkome mogelijkheid dat alsnog te doen. Vervolgens boemelden we traag naar Portsmouth. Deze traagheid veroorzaakte een collectieve sloomheid, die we gelukkig gauw te boven kwamen toen het plan geopperd werd samen bij de chinees te gaan eten i.p.v. ons in de drukte van de restaurants aan boord te begeven. En lekker waren de Chinese gerechten zonder meer!

Na het tijdrovende ritueel van in de rij staan wachten, inchecken, intensieve controle van de bagage, shuttle busje, stapten wij dan eindelijk op The Pride of Bilbao. Aan dek een glimp van zilver- en mantelmeeuw.

Met een uur vertraging voeren we, na een lange dag van trein naar trein naar bus naar boot slepen met bagage, de haven van Portsmouth uit vol verwachting wat de golf van Biskaje ons zou brengen.

Gerda en Gideon Kruseman

Vrijdag 8 september.

De eerste dag op volle zee. En met een grote groep andere waarnemers uit België aan boord was het natuurlijk zaak om snel op het helikopterdek te zijn om een goede plek te bemachtigen. Dat lukte niet iedereen. Sommigen wilden wel vroeg op, maar zonder wakker bleek dat onmogelijk. Bert lukte het wel. Om half zeven stond hij er, als eerste, en op de beste plek. Anderen hielden er een wat relaxter tempo op na. Enfin, het was mooi weer in de vroege ochtend en we zaten toen ergens voor de franse kust (Cherbourg). Kijkers en telescopen werden geïnstalleerd en het feest kon beginnen. De eerste uren waren het vooral wat meer kustgebonden zeevogels die zich lieten zien, zoals Jan van genten, Noordse stormvogels, Grote jagers en pijlstormvogels. Een snel ontbijt was daarom noodzakelijk voor de echte fanaten. Verrassend waren de kleine vogeltjes aan boord: meest doodvermoeide zangertjes,

zoals een Fitjaf die blijkbaar de boot gebruikte om uit te rusten. Je vraagt je af wat die beesten zo ver op zee doen.

Rond half elf was er in de filmzaal een presentatie van Clive Martin (Wildlife Officer van het Biskay Dolphin Research Program) over dolfijnen, walvissen en wat het programma allemaal doet. De filmzaal zat bomvol, veel mensen moesten staan. Clive hield een enthousiast verhaal over het onderzoek, in typisch engelse stijl: met veel humor, een beetje zelfspot maar ook een zeer serieuze ondertoon. Wist je bijvoorbeeld dat de tong van een Gewone vinvis even zwaar weegt als een olifant? En dat het hart van dit zoogdier even groot is als een auto? Een dipje was de moeizame wijze waarop je een leuk determinatiegidsje van de walvissen kon bemachtigen. Euro's worden op deze boor blijkbaar niet als normaal geld beschouwd, tenzij je een belachelijke wisselkoers accepteert.

Tegen de middag werd het een stuk rustiger met vogeltjes, waarschijnlijk ook veroorzaakt door de toenemende wind. Af en toe kwamen wat kleine groepjes dolfijnen langs, maar de meesten zaten erg ver weg. Tijd voor een goede lunch in een van de restaurantjes aan boord. Na de lunch was het wachten geblazen, wachten op de eerste blow (spuit) en rugvin van de gewone vinvis. De wind bleek nog verder aangetrokken te zijn, zodat het helikopterdek verwisseld werd voor een lager dek. Een deel van de crew koos voor de zonkant, en daar werden de meeste fleecetruien ingewisseld voor T-shirtjes en kwamen de eerste zonnebrandcremes tevoorschijn. Aan de andere kant was het een stuk frisser. Verder zorgde de saltspray (een soort zoutnevel) voor plakkende handen en vieze kijkers. Dolfijnen werden maar weinig gezien, wel leuk waren een paar Maanvissen vlak langs de boot, dus meestal (te) snel weg om goed te kunnen zien.

Halverwege de middag kwamen we bij de "ridge" aan, de overgang van het ondiepe Continentale Plat naar het diepe water van de Golf. De zeebodem zakt hier van c. 100 meter onder zeeniveau naar c. 4000 ! meter onder zeeniveau. En dat gebeurt allemaal binnen enige tientallen kilometers. Je kunt het een beetje vergelijken als een kraterwand, die ineens ongeveer 3900 meter omhoog rijst. Deze wand zorgt ervoor dat allerlei voedsel in het water niet verder kan en langs deze wand omhoog gestuwd wordt. En daar komen dan de grote vinvissen op af. Wat ook vandaag weer gebeurde: nauwelijks waren we het gebied binnengevaren of de eerste spuiters (blows) werden zichtbaar. Om 3 uur was het zover toen werd de eerste vinvis omgeroepen. Iedereen werd actief en tuurde de zee af. Een half uur eerder hadden we al een groepje van 6 gewone dolfijnen gespot vrij dicht bij de boot even later gevolgd door een groep van ongeveer 25 gewone dolfijnen met enkele jongen wat verder weg. We renden wat af van de ene kant van de boot naar de andere kant. Voor de echte mazzelaars waren er zo nu en dan goede beelden van vinvisruggen inclusief het bekende dorsale vinnetje. Een prachtig gezicht. Hier ook kleine groepjes Tuimelaars en Grienden. Na zes uur werd het allemaal wat minder. We zaten nu boven het diepe deel van de Golf. De wind begon wat af te nemen en het werd tijd voor een goede hap. Beneden in het restaurant merkte je pas goed hoe hard het werkelijk waaide. Je moest je goed vasthouden met je eten, anders ging je om. Het biertje hebben we die avond maar overgeslagen, het klotste al genoeg om ons heen. Voor Bert was het die dag een makkie geweest, na al het gereis en georganiseer van de vorige dag. En of hij ook zijn biertje heeft overgeslagen.....

Cees Witkamp en Dick Zwart

Gewone dolfijn

Jan van gent

Zaterdag 9 september.

Om zeven uur was het weer vroeg op, we waren inmiddels in Santurtzi nabij Bilbao aangekomen. Om 8.30 uur Spaanse tijd ging de hele meute van boord en splitste de groep zich in drieën.

Een deel van de groep per bus naar Bilbao en het Guggenheim-museum (6 pers.). De anderen te voet naar Santurzi. Eerstgenoemden moesten tijden wachten op laatkomers en daardoor bleef er minder tijd over voor Bilbao.

We kregen een rondtour door de stad met uitleg. Wat opviel waren de schone straten, geen papiertjes, glaswerk, peuken of andere troep te vinden. Bijna op iedere straathoek stonden meerdere containers voor afval. Dat werkt daar dus wel! Bilbao is een industriestad geworden en heeft connecties met Engeland en er is een luchthaven.

Guggenheim was niet gepland doch min of meer door onderlinge connecties met Israëlische families ontstaan. Zij waren rijk en de Salomon-familie verzamelde kunst. Guggenheim wordt onderhouden door afstammelingen van de familie. Wij waren daar toen er een Russische tentoonstelling was. Het is een heel futuristisch zilverglimmend gebouw, vooral als de zon schijnt.

Toen wij er waren was er een expositie in 3 zalen van Max Beckmann.

Om half 12 moesten we weer in de bus zijn en wederom was hetzelfde stel (niet bij onze groep behorende personen) te laat. Een uur later waren we weer aan boord.

Een deel van deze groep is vanaf de boot in Santurzi de heuvels in gegaan met verrekijkers, telescopen en camera's om vogels en planten te fotograferen. Dit reisgezelschap had besloten om de Monte Serantes te beklimmen. Diverse vogels, planten en vlinders zijn waargenomen. Door het perfecte weer gingen de jassen al vlot uit en veel foto's zijn er geschoten van de vele prachtige herfstschroeforchissen.

Onder weg was nog net even tijd om wat fris, een snack of een Chorizo worst te kopen.

Met drie personen meteen Santurzi in en op een terras gaan zitten voor cappuccino en goede zwarte koffie. De plaatselijke temperatuur deed ons genieten in de schaduw van de bomen. Omdat verder alles gesloten was hebben we ons verplaatst naar het fraaie park met veel bankjes. Langzamerhand ontwaakte het plaatsje en gingen de winkels open. Een supermarkt b.v. waar al het fruit en de groente aangepakt moest worden met plastic handschoenen. Er bleek ook een grote tent te zijn met food en non-food in de aanbieding.

Weer aan boord verzamelde iedereen zich op het bovendek in de hoop walvissen en dolfijnen te zien. Het weer was uitstekend maar het eerste deel van de middag bleef nog rustig wat betreft walvissen, dolfijnen en zeevogels. Maar in de loop van de middag werd het spectaculairder. Aangekomen in het diepe deel zagen we grote groepen Gewone dolfijn en Gestreepte dolfijn dicht bij de boot. Ook meerdere waarnemingen van Gewone vinvis en als klap op de vuurpijl een potvis vlak langs de boot. Plots werden we opgeschrikt door een ander zoogdier. Rondvliegend om de boot en zitten gaand bij de schoorsteen een Rosse vleermuis. Wat doet die zover uit de kust? Veel consternatie op het helikopterdek en volgens Clive was dit een van de eerste waarnemingen. In de namiddag grote groepen op zee rustende Grote pijlstormvogels. Spektakel alom!!!

Met een prachtig ondergaande zon namen we afscheid van een mooie avond op zee.

Lidy v.d.Berg, Gea Grotens en Jan Westhuis.

Zondag 10 september.

Toen we ontwaakten om 6 uur konden we door het venster zien dat er een flinke mist was. De boot was om 5 uur het Kanaal ingevaren en voer al uren lang door dichte mist. Eenmaal aan dek zagen we de mist oplossen onder invloed van de zon, die ook de rest van de dag volop bleef schijnen. We voeren toen zo'n honderd kilometer ten noorden van Saint-Pol-de-Léon. Aanvankelijk was het daarbij nog windstil en was de zee vrij glad. Geleidelijk aan groeide ons gezelschap op het dek – zo ook dat van de fanatieke Belgische vogelaars met hun groupies. De waarnemingen werden vnl. in de eerste uren gedaan: regelmatig bruinvissen (ronde rug met duidelijke vin die langzaam naar voren rolt alsof onderdeel uit makend van een wiel) en eenmaal werd vanaf de brug melding gemaakt van een dwergvinvis, maar wij zagen hem niet. Aan vogels: meerdere grote jagers vliegend in tegenovergestelde richting en één middelste jager; verder regelmatig jan-van-genten. Enkele malen een stormvogeltje, niet foeragerend maar in een rechte lijn over het oppervlak fladderend. Toen we eenmaal in de druk gebruikte scheepsroutes terecht kwamen werd er weinig meer waargenomen. Er kwamen wat postduiven langs en wat boerenzwaluwen op trek. Terwijl een vaste kern steeds aan dek bleef, zwierf de rest nog wat over de boot. Een van de Belgische jongens liet de inmiddels dode draaihals zien die de vorige dag was komen aanwaaien: we bewonderen de fraai getekende zachte veren en de (inderdaad) draaiende hals.

Tenslotte verscheen Isle of Wight, draaiden we de Solent in en werden we behoedzaam de haven van Portsmouth in geloodst, met het zicht op antieke havenhoofden, de marinebasis en de gerestaureerde "Victory". Moe en voldaan (al viel sommigen de oogst aan waarnemingen tegen) maakten we ons klaar om van boord te gaan. Tegen 6 uur waren we op weg naar het station voor de trein naar Guildford. Tegenvaller: de trein reed niet tussen Havant en Haslemere en over dit gedeelte ging het per bus, die er erg lang over deed. De stemming was wat hilarisch en de magen krompen samen. In Guildford namen enkelen de taxi, die ook meer bagage mee nam, de rest liep naar het Jarvis Guildford Hotel, waar we na half tien arriveerden en om tien uur gingen we aan tafel bij ZiZi, het Italiaans restaurant, waar we heerlijk en gezellig hebben gegeten. Daarna konden we naar onze comfortabele kamers.

Ruud Kuipers

Maandag 11 september.

Om 8 uur moesten we ontbijten want het programma was aan strikte tijden gebonden. Om 9u15 bereikten we in groepjes het station, waar Jo ontdekte dat hij zijn jasje niet aan had. Het was ook zulk warm weer! Cees schoot meteen in de sprint terug naar het hotel en werd bij terugkomst (met het jasje) ontvangen met een ovatie van ons gezelschap. In Guildford viel op dat de herfst al intrad met echt helemaal bruine bomen. Boven ons regelmatig groepjes Canadese ganzen. Om 10.14 pakten we de trein naar Waterloo Station. Ondergronds ging het verder naar het Natural History Museum, waar de meesten in elk geval wel de geraamtes van de potvis en andere walvissen bekeken. Daar ook gebruikten we de lunch. En buiten stond Toon om 1 uur klaar om Bert namens ons allen als dank en herinnering een boekje over (hoe kan het) walvissen aan te bieden, plus "wat hersentjes, voor als hij die nog eens nodig zou hebben". We kwamen, tot geruststelling van Ruud, op tijd aan op Waterloo St. en de gestalde bagage kregen we redelijk vlot terug.

In Brussel hadden we tijd genoeg om koffie te drinken, wat in de meeste gevallen ijs eten werd (Haagen Dasz!). Toen ook kon Bert eindelijk de groep ten afscheid toespreken, niet meer gehinderd door lawaai, tijdgebrek, etc. We bleken allemaal tevreden met elkaar..

In Rotterdam: afscheid van elkaar en einde van een plezierige reis.

Anneke Giphart

Grote pijlstormvogels

Urenlang turen over zee

Hoogtepunten reis Golf van Biscaje.

Zo een aantal door de deelnemers verzamelde indrukken en uitspraken tijdens de reis.

- De waarnemingen van verschillende soorten walvissen en dolfijnen, waarbij de potvis wel de meeste indruk maakte.
- De enorme groepen Grote Pijlstormvogels.
- Het boeiende en aangename gezelschap van de medereizigers.
- De relaxte en deskundige leiding van Bert.
- Het feit dat ik niets hoefde te doen (regelen, koken enz.)
- De stoeltjes op het dek van Caroline en Rombout.
- De sight-seeing tour langs Havant en Petersfield, with special thanks to Toon!
- De cursus openbaar vervoer waar we uiteindelijk allemaal voor geslaagd zijn!
- De winkel van het Natural History Museum.
- We waren keurig op tijd en herkenden van verre reeds de al aanwezige reisgenoten aan stoeltjes en rugzak.
- Bert was een prima reisleader die de probleempjes die er waren vlot oploste.
- Onze hutten waren niet ruim maar als je je ogen dicht deed dan merkte je daar niets van.
- Buiten blijven is de beste remedie tegen zeeziekte.
- In Brussel ontvangen met een grondige controle op paspoort en reisbagage.
- Gelukkig konden we zelf bepalen wat en wanneer we gingen eten.
- Er werden nog wat waarnemingen uitgewisseld en in de bar werd nog een lekkere pint gehaald.
- Op de boot twee totaal gescheiden werelden slechts gescheiden door een stalen wand en elkaar ontmoetend tijdens het eten.
-

Waargenomen vogelsoorten Golf van Biskaje 7-9-2006 t/m 11-9-2006

<u>Bestemming:</u> →	Portsmouth - Bilbao	Bilbao haven en heuvels	Bilbao - Portsmouth	Bilbao – Portsmouth (Kanaal)	Totaal aantal
<u>Datum:</u> →	8-9-2006	9-9-2006	9-9-2006	10-9-2006	
<u>Naam:</u> ↓					
Noordse Stormvogel	3	-	-	17	20
Kuhls Pijlstormvogel	-	-	5	-	5
Grote Pijlstormvogel	-	-	1600+	-	1600+
Noordse Pijlstormvogel	4	-	-	-	4
Vale Pijlstormvogel	2	-	-	1	3
Grauwe Pijlstormvogel	3	-	3	-	6
Stormvogeltje	-	-	-	5	5
Jan van Gent	150+	-	5	420	570+
Aalscholver*	1 (+ 1 a/b)	50+	-	-	52+
Blauwe Reiger	-	-	6	-	6
Bruine Kiekendief	1	-	-	-	1
Torenavalk	1	-	-	-	1
Steenloper	-	-	-	1 W	1
Bonte Strandloper*	-	-	1 a/b	-	1
Rosse Franjepoot	2	-	-	-	2
Grote Jager	9	-	-	15	24
Middelste Jager	-	-	-	1	1
Kokmeeuw	1	50+	-	-	51+
Stormmeeuw	-	-	-	1 W	1
Zilvermeeuw	-	10+	-	70	80+
Geelpootmeeuw	-	50+	-	-	50+
Kleine Mantelmeeuw	20+	50+	-	-	70+
Grote Mantelmeeuw	-	-	-	2	2
Drieteenmeeuw	20	-	-	9	29
Vorkstaartmeeuw	-	-	4	-	4
Visdief	3	-	-	(2)	3
Noordse Stern	1	-	-	(2)	1
Zeekoet	1	-	-	-	1
Turkse Tortel	-	10+	-	-	10+
Draaihals*	-	-	1 a/b	-	1
Oeverzwaluw	-	-	-	1	1
Boerenzwaluw*	1 a/b	10+	-	22 (+9 W)	42+
Graspieper	1	-	-	-	1
Boompieper	-	1	-	-	1
Witte Kwikstaart	-	5+	-	-	5+
Gele Kwikstaart	1 a/b	5+	-	-	6+
Winterkoning	-	5+	-	-	5+
Roodborst	-	5+	-	-	5+
Gekraagde Roodstaart	-	3	-	-	3
Zwarte Roodstaart	-	2	-	-	2
Roodborsttapuit	-	5+	-	-	5+
Paapje	-	1	-	-	1

Merel	-	5+	-	-	5+
Zwartkop	-	5+	-	-	5+
Kleine Zwartkop	-	5+	-	-	5+
Grasmus	-	5+	-	-	5+
Graszanger	-	5+	-	-	5+
Cetti's Zanger	-	5+	-	-	5+
Kleine Karekiet*	-	-	1 a/b	-	1
Fitis	-	1	-	-	1
Goudhaan	-	1	-	-	1
Grauwe Vliegenvanger	-	2	-	-	2
Bonte Vliegenvanger	-	1	-	-	1
Koolmees	-	10+	-	-	10+
Ekster	-	5+	-	-	5+
Zwarte Kraai	-	5+	-	-	5+
Huismus	-	20+	-	-	20+
Putter	-	10+	-	-	10+
Groenling	-	5+	-	-	5+
Europese Kanarie	-	5+	-	-	5+

Toelichting:

- Een + achter de aantallen betekent dat het opgegeven minimumaantal een (soms grove) schatting is.
- Een asterisk (*) achter de soortnaam is bedoeld ter aanduiding van soorten die (ook) als verstekeling aan boord zijn waargenomen. Dit ter onderscheiding van de landvogels die wel in de heuvels bij Bilbao-haven zijn gezien, maar niet tijdens de zeereis.
- De letters a/b achter een aantal houdt in: het aantal individuen dat aan boord is waargenomen, waarbij "aan boord" wil zeggen dat de vogel voor kortere of langere tijd daadwerkelijk op het schip is neergestreken. Voor de veel ophef veroorzakende Draaihals geldt dat hij zozeggend blijvend is neergestreken: de volgende ochtend werd de vogel dood aan dek teruggevonden. De Kleine Karekiet en juveniele Aalscholver werden lange tijd op verschillende plaatsen op het schip gezien, maar zijn later spoorloos verdwenen. Boerenzwaluw, Gele Kwik en Bonte Strandloper bleven voor korte tijd aan boord en vlogen daarna door.
- Een W achter een aantal heeft betrekking op waarnemingen vlakbij de Engelse zuidkust in de buurt van het Isle of Wight.
- Het weer op de southbound reis was helder en zonnig met een harde tot krachtige oostzuidoostelijke wind, in de middag af en toe uitschietend naar windkracht 8. De volgende middag op de northbound reis was de wind aanmerkelijk afgenomen (windkracht 4 tot 5 uit uiteenlopende richtingen), terwijl het onveranderlijk zonnig bleef. De volgende ochtend begon met vrij dichte mist (zicht aanvankelijk niet meer dan 20 meter), die later vrij snel optrok. Er was nauwelijks wind en de temperatuur liep later in de ochtend en middag op tot rond de 25°C.

Toon Vernooij.

Zoogdierenlijst

Vrijdag 8-9-'06 traject Portsmouth – Bilbao (Santurtzi)

Waargenomen van 7.00 – 20.00

Weersomstandigheden: vrij goed zicht, vrij hoge golven (helaas)

Pas in de namiddag werden de meeste waarnemingen gedaan, w.o.

Gewone dolfijn

meerdere groepen, dicht bij de boot, 2 x 50, 1 x 10, 1 x 6 en 1 x 25 exemplaren.

Vinvissen ca. 20 blows, 3 x een zekere **Gewone vinvis**, waarbij de rugvin en een stukje van de rug mooi te zien waren, tevens waren ze goed te volgen vanwege een lichtgrijze vlek vlak onder het wateroppervlak.

Tevens een groep van 3 **Grienden** en een groep van 3 **Tuimelaars** met 1 **Griend**.

Verder werd gedurende de reis een keer of 5 een **Maanvis** vlak bij de boot waargenomen, door de Belgen en een enkeling van ons.

Zaterdag 9-9-'06 traject Bilbao (Santurtzi) - Portsmouth

Waargenomen van 13.00 – 20.00

Weersomstandigheden: goed zicht, tamelijk vlakke zee

3 **vinvis** spec.: blows en een enkele rug met vin, 3x **Gewone vinvis**

1 **Potvis**, vrij dichtbij langszwemmend, waarbij de knobbels op de rug en af en toe de stompe kop duidelijk zichtbaar waren. De blow kwam heel regelmatig en was links gericht. Jammer genoeg dook de potvis niet onder zolang hij in het zicht was. Hij zwom van noord naar zuid.

1 groep **gestreepte dolfijn** 55 ex.

2 x groep **gewone dolfijn** > 100 ex

1 mogelijke **rosse vleermuis** cirkelend boven de boot en rond de schoorsteen!

Zondag 10-9-'06

Waargenomen van 7.00-16.00

Weersomstandigheden: goed zicht, vlakke zee

meerdere groepjes van 4 à 5 **bruinvissen** in de buurt van vissende Jan van genten.

Door enkelen van ons is een **dwergvinvis** en later een **maanvis** gezien.

Caroline en Rombout de Weijs

In de bergen bij Bilbao

.....tot de zon ondergaat

Insectenlijst

Met een beetje jeugdige overmoed (ik was tenslotte de jongste van het gezelschap) melde ik me de eerste avond al aan om de sprinkhanenlijst bij te houden. Niet de makkelijkste groep, zeker niet voor iemand met matig gehoor. Maar echt veel sprinkhanen verwacht je niet op een boot op het Kanaal/Golf van Biskaje. En het ging allemaal ook goed, tot we in Spanje aankwamen en de heuvels bij Santurtzi bezocht werden. Toen werd het serieus, zeker omdat ik ook de vlinders erbij kreeg. Daarom hier het insectenverslag.

Het Kanaal en Golf van Biskaje.

Inderdaad een stil gebied voor de ware insectenliefhebber. Af en toe een bij, een enkele wants en dat was de oogst voor de heenreis. De terugreis was iets boeiender, met enkele koolwitjes spec. en op 9 september een Kolibrievlinder die over de brug heen vloog. Van de wildlife guard begrepen we dat de boot soms vol zit met insecten, zoals bijenzwermen of lieveheersbeestjes. Nu dus niet.

De heuvels bij Santurtzi (Bilbao).

Omdat het oponthoud in Santurtzi maar ongeveer drie uur tijd oplevert om daar rond te kijken, zijn de mogelijkheden voor een grondig bezoek aan de heuvels beperkt. Uit verschillende reisverslagen die op internet gepubliceerd zijn, viel op te maken dat soorten als Bruin dikkopje, Groot dikkopje, Geelsprietdikkopje, Kaasjeskruidikkopje, Koningspage, Oranje luzernevlinder, Geraniumblauwtje, Tijgerblauwtje, Adonisblauwtje, Boomblauwtje, Kleine heivlinder en Hooibeestje hier mogelijk zijn.

Gelukkig hadden we mooi weer, misschien wel iets te mooi waardoor de vlinders erg vliegerig waren. Het volgende lijstje kon samengesteld worden:

Groot dikkopje	(1 ex rand dorp)
Koninginnepage	(1 ex heuvel)
Klein koolwitje	(diverse heuvel)
Oranje luzernevlinder	(algemeen)
Adonisblauwtje	(diverse heuvel)
Icarusblauwtje	(minimaal 1 heuvel)
Distelvlinder	(1 ex heuvel)
Bruin zandoogje	(1 ex heuvel)
Bont zandoogje	(ca. 4 ex heuvel; het betreft hier de nominaat <i>aegeria</i>)
Argusvlinder	(2 ex heuvel)

Diverse blauwtjes met donkere onderzijde waren ons te snel af.

En hoe zit het nu met die sprinkhanen? Nu, die zaten er echt. Ik heb er twee gefotografeerd, beide veldsprinkhanen, en wie weet hoe ze heten mag het zeggen.....

Cees Witkamp

Lijst deelnemers

Gea Grotens	Nijmegen
Hetty de Weijs	Leidschendam
Lidy van den Berg	Delfzijl
Cees Witkamp	Linschoten
Henk Dries	Oostvoorne
Gerda Kruseman	Utrecht
Gideon Kruseman	Utrecht
Toon Vernooij	Utrecht
Auke Tuizenga	Leidschendam
Jo Hofman	Warnsveld
Caroline de Wijs	Hilversum
Dick Zwart	Rockanje
Jan Westhuis	Rockanje
Anneke Nijland	Rijswijk
Marijke Ammerlaan	Voorburg
Ruud Kuipers	Losser
Bert Dijkstra	Zwolle